

VASTAANOTTAJA:

Ikaalisten kaupunki, kaupunginhallitus
Kolmen airon katu 3
39500 Ikaalinen
kanslia.teknisetpalvelut@ikaalinen.fi

ASIA: Lausunto Horhalanperän tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

LAUSUNNON ANTAJA:

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Pyhäjärvenkatu 5 B, 2 krs, 33200 TAMPERE
pirkanmaa@sll.fi

Metsähallitus suunnittelee Horhalanperän alueelle tuulivoimahanketta. Tuulivoiman tuotantoalue sijoittuisi Parkanon ja Ikaalisten kaupunkien alueelle. Tuotantoalueen pinta-ala on noin 4400 hehtaaria ja alueelle suunniteltu voimaloiden määrä enintään 24 tuulivoimalaa maksimikorkeudeltaan 320 metriä. Samalla alueelle laaditaan oikeusvaikutteinen yleiskaava, jota voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakentamisluvan perusteena.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri kiittää Ikaalisten kaupunkia lausuntopyynnöstä. Esitämme seuraavan lausunnon viitaten nähtävillä olevaan Horhalanperän tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan alueidenkäyttötavoitteiden olevan osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niillä varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät seikat ja tavoitteet huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Lisäksi alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Horhalanperän osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on kuvattu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioimista kaavassa.

Tavoitteen elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat osalta on kerrottu hankkeen suunnittelussa varmistettavan, ettei kulttuuri- ja luonnonperinnön keskeisiä arvoja vaaranneta. Tavoitteen terveellinen ja turvallinen elinympäristö osalta kerrotaan tuulivoimaloiden sijoitettavan varoetäisyyksiä noudattaen niin, että asuin- tai

lomarakennuksille ei aiheudu meluhaittaa tai muita terveyshaittoja. Näkemyksemme mukaan näiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden käytännön toteutuminen ei kuitenkaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ilmene.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tavoitteessa Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat todetaan tavoitteeksi edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei käsitellä millä tavoin ekologisten yhteyksien säilyminen osayleiskaavassa varmistetaan.

Pirkanmaan energiastrategia 2030

Horhalanperän osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan Pirkanmaan energiastrategiasta näin:

Visiona on vuonna 2030 fossiiliton, energiatehokas ja luotettava energijärjestelmä, joka on ympäristöystävällinen ja oikeudenmukainen. Maakunnan oman energiantuotannon suurin lisäyspotentiaali löytyy aurinkosähköstä, biokaasusta sekä tuulivoimasta. Energiantuotannon lisäämisen tulee kuitenkin tapahtua hallitusti, asumisen ja ympäristön ehdoilla, sekä monipuolisesti eri tuotantomuotoja hyödyntäen.

Pidämme tärkeänä, että tuulivoimaa tuotetaan myös Pirkanmaalla, sillä ilman uusiutuvan energian hankkeita Pirkanmaa ei tule saavuttamaan hiilineutraalisuustavoitettaan vuoteen 2030 mennessä. Sillä, mihin tuulivoimaa sijoitetaan, on kuitenkin suuri merkitys. Horhalanperän tuulivoimahanke tulisi sijoitamaan kaukana sen tuottaman energian käyttöpaikasta, jolloin tarvitaan uusia teitä useita kymmeniä kilometrejä. Lisäksi rakentamista tehtäisiin turvemaalle, joka vapauttaa satojen vuosien aikana turpeeseen sitoutuneen hiilidioksidin nopeasti ilmakehään. Näkemyksemme mukaan hanketoteuttajan tulee laskea, kuinka paljon hiilidioksidipäästöjä rakentamisen aikana vapautuu ilmakehään. Lisäksi tulee laskea, kuinka pitkään tuulivoimaloiden tulee olla tuotannossa kompensoidakseen näitä päästöjä. Horhalanperän tuulivoimahankkeen ilmastovaikutuksia ei ole mahdollista arvioida kokonaisuudessaan ilman näitä laskelmia.

Osayleiskaavan tavoitteet

Horhalanperän osayleiskaavan tavoitteissa todetaan, että osayleiskaavan yhteydessä laadittavien selvitysten, vaikutusten arvioinnin sekä kaavan ohjausvaikutuksen kautta varmistetaan, että uusi maankäyttö voidaan sovittaa ympäristöön lähialueen asukkaat sekä luonto- ja maisema-arvot huomioiden. Näkemyksemme mukaan kaavan tavoitteet eivät tule luontoarvojen huomioimisen osalta Horhalanperän osayleiskaavassa toteutumaan.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan tuulivoiman tuotantoalueelle ja sen läheisyyteen sijoittuu runsaasti arvokkaita luontokohteita, kuten 17 metsälain 3.luvun 10 §:n

mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä. Idässä tuotantoalue rajautuu Seitsemisen kansallispuistoon. Välittömästi sähkönsiirtoreittien (SVE1 + SVE2) länsipuolella sijaitsee Natura 2000 -alue Kaidatvedet ja noin 450 m sähkönsiirtoreitistä itään erittäin arvokas vanhojen metsien suojelualue Nälkähittenkangas. Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole osoitettu miten näiden kohteiden luontoarvot pystytään tuulivoimahankkeessa turvaamaan.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luvussa Hankkeen tekninen kuvaus kerrotaan, että alueen maankäyttö on mahdollista pitää alueella laajalti ennallaan. Näkemyksemme mukaan tämä ei pidä paikkaansa. Alueelle suunnitellaan enintään 24 tuulivoimalan rakentamista. Voimalat ja niiden tarvitsema tiestö, sähköasema, varastointi- ja pysäköintialueet, maakaapeliverkosto ja sähkönsiirtoreitit tulevat pirstomaan luontoalueet pieniksi saarekkeiksi ja vaikuttamaan lajiston säilymiseen alueella.

Hankealueen nykytilan kuvaus

Hankealueen nykytilan kuvauksessa kerrotaan tuulivoiman tuotantoalueen rajautuvan idässä Seitsemisen kansallispuistoon. Tuulivoiman tuotantoalueen sijoittuminen aivan kiinni Seitsemisen kansallispuistoon vaarantaisi puiston ekologiset yhteydet länsi-lounas-luodesuuntaisesti. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta puuttuu tämän ekologisen kytkeytyvyyden huomioiminen. Vaarassa ovat myös ekologiset yhteydet Natura-alue Kaidatvesien ja vanhojen metsien kohteen Nälkähittenkankaan alueella.

Myöskään Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnissa silmälläpidettäväksi luokiteltua metsäpeuraa ei ole huomioitu hankkeen nykytilan kuvauksessa. Metsäpeuraa on palautusistutettu Seitsemisen kansallispuistoon, jolloin ne luonnollisesti käyttävät elinalueenaan myös Horhalanperän hankealuetta. Tutkimusten mukaan metsäpeurat (*Rangifer tarandus fennicus*, NT, EU:n luontodirektiivin liite II) välttelevät tuulivoima-alueita rakentamisen aikana ja mahdollisesti vielä vuosia rakentamisen päätyttyäkin. Näin ollen tuulivoima-alue vaarantaa metsäpeuran elinympäristöjä ja vasomisalueita. Näkemyksemme mukaan metsäpeuran ja tuulivoiman yhteiselosta tulee saada lisätietoa ennen kuin tuulivoimaa voidaan sijoittaa näin lähelle metsäpeuran elinympäristöä.

Maankäyttö- ja kaavoitus

Suunnittelutarvealueet sijoittuvat usein asemakaavoittamattomille alueille, joilla luonnon monimuotoisuus ja ekologiset yhteydet voivat olla erityisen herkkiä rakentamisen vaikutuksille. Näin on myös Horhalanperän kohdalla. Rakentaminen ei saa katkaista tai heikentää merkittäviä ekologisia yhteyksiä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeisiin alueisiin, kuten Seitsemisen kansallispuistoon.

Maakuntavaltuusto hyväksyi 7.4. Pirkanmaan maakuntaa koskevan Elonkirjo ja Energia -vaihemaakuntakaavan. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri katsoo Horhalanperän

tuulienergian tuotantoalueen olevan YVA-ohjelmassa esitetyssä muodossaan Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan (Elonkirjo ja energia) vastainen.

Horhalanperän itäinen alueosa (Ikaalinen ja Parkano) poistettiin vaihemaakuntakaavasta metsäpeuran vuoksi. Pirkanmaan liitto laati vaihemaakuntakaavatyössä selvityksen metsäpeuraan ja suteen kohdistuvien vaikutusten tunnistamiseksi ja välttämiseksi. Pirkanmaan liiton tuottaman selvityksen perusteella todettiin, että Seitsemisen länsipuolelle sijoittuvalla Horhalanperän tuulienergiatuotannon alueella voi olla haitallisia vaikutuksia kansallispuistoon palautetulle metsäpeurapopulaatiolle ja erityisesti vasomiselle. Siksi vaihemaakuntakaavan ratkaisua tarkistettiin siten, että tuulienergiapotentiaalia osoitetaan ainoastaan pääradan länsipuolelle.

Liittyminen muihin hankkeisiin

Kaava-aineistossa kerrotaan Horhalanperän tuotantoalueelta alle 40 km etäisyydellä sijaitsevan 17 tuulivoimahanketta, jotka esitetään kaava-aineistossa kartalla. Kartan mukaisesti kiinni Horhalanperän hankkeeseen sijoittuu Luikesneva-Susinevan tuulivoiman tuotantoalue. Karttamerkinnoissa esitetään virheellisesti Luikesneva-Susinevan YVA-menettelyn olevan valmis. Tosiasiassa hanketoteuttajan mukaan YVA-ohjelma julkaistaan syksyllä 2025.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole käsitelty lainkaan näiden lukuisten hankkeiden yhteisvaikutuksia. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri vaatii, että hankkeiden yhteisvaikutukset käsitellään huolella hankkeen seuraavissa vaiheissa.

Vaikutusten arviointi

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa viitataan alueidenkäyttölain 9 §:n, jonka mukaisesti kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolle kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Näkemyksemme mukaan Horhalanperän tuulivoimahankkeen vaikutusten arviointi ei toteudu alueidenkäyttölain 9 §:n edellyttämällä tavalla.

Horhalanperän YVA-ohjelmassa kerrotaan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiin varattavan tuotantoalueella 8 maastotyöpäivää ja sähkönselvitysreiteille 10 työpäivää kasvukauden aikana kesä-elokuussa. Ottaen huomioon alueen suuri koko tämä tarkoittaa tuotantoalueella 550 hehtaaria per maastopäivä. Pidämme maastotyöpäivien määrää riittämättömänä tämän kokoiselle alueelle.

Hanketoteuttaja esittää YVA-ohjelman liitteessä kartan alueista, joille kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys kohdennetaan. Erityisesti selvitettäväksi alueiksi on rajattu luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset suot, varttuneet tai eri-ikäiset metsät, kallioita, virtavedet ja niiden lähiympäristöt, lähteet ja alueet, joilla lähteet ja tihkupinnat ovat todennäköisiä ja metsälain 10 §:n mukaiset erityisen arvokkaat elinympäristöt sekä alueelta aiemmin havaittujen huomionarvoisten kasvien kasvupaikat. Maastoselvitystä ei kohdenneta avovesiin, pelloille, avohakkuualueille tai taimikoihin. Potentiaalisesti arvokkaiksi rajattujen alueiden lisäksi keväällä 2025 tiedossa olevat voimalapaikkavaihtoehdot inventoidaan maastossa. Muun alueen kasvillisuus- ja luontotyytit tarkastellaan siltä osin, kun alueella liikutaan erityisesti tarkasteltavalta alueelta toiselle.

Selvitettäviä alueita on kartan mukaan kaikkineen noin 65. Tämä tarkoittaa noin 8 aluetta per maastotyöpäivä. Tuotantoalueen koon ja selvitettävien kohteiden määrän takia kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys jäänee pintapuoliseksi ja epävarmuuksien riski kasvaa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri pitää Horhalanperän YVA-ohjelmassa esitettyjä linnustoselvityksiä riittämättöminä. Luotettavan arvion saamiseksi, linnustoseurantaa tulisi yleisesti tehdä useampana kuin yhtenä vuonna.

[Ympäristöministeriön linnustovaikutusten arviointiohjeiden mukaan](#) kattavan kokonaiskuvan saamiseksi ja eri sääolosuhteiden huomioimiseksi kevätmuutonseurantaa on syytä tehdä maaliskuu-toukokuussa Etelä-Suomessa vähintään 30 päivän ajan. Syysmuuttoa on syytä seurata elo-marraskuussa niin ikään vähintään 30 päivää. Horhalanperän YVA-ohjelmassa todetaan muuttolintulaskennat tehtävän keväällä ja syksyllä 2025. Kevään muuttolintulaskenta toteutetaan maaliskuu-toukokuussa ja syksyn muuttolintulaskenta elo-lokakuussa. Molemmat muuttolintulaskennat kestävät 10 päivää. Ympäristöministeriön suosituksen ollessa kolminkertainen, pidämme YVA-ohjelmassa esitettyä muuttolintuseurantaa riittämättömänä. Lisäksi ympäristöministeriön ohjeessa todetaan, että koska muuttavien lintujen esiintyminen vaihtelee vuosien välillä, tulee selvitystä täydentää esimerkiksi kirjallisuudesta saatavalla tiedolla aikaisempien vuosien suurimmista muuttajamääristä, jotta voidaan luotettavammin arvioida alueen kautta muuttavien lintujen määriä.

Maakotka on vaarantunut (VU) ja rauhoitettu lintulaji koko Suomessa. Myös maakotkan pesäpuu on rauhoitettu. Maakotka on nimetty maakunnan vastuulajiksi sen levinneisyyden etelärajan sijaitessa Pirkanmaalla. Huonosti suunnitellut tuulivoimalat ovat aiheuttaneet maa- ja merikotkiin kohdistuvaa törmäyskuolleisuutta, habitaattikatoa, reviiriltä pois siirtymistä, sekä kasvaneesta liikenteestä ja rakentamisesta aiheutuvaa häiriötä, joka voi kasvattaa pesinnän epäonnistumisen riskiä ja alentaa kotkapopulaation elinvoimaisuutta. (Leskinen, 5_2022) Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tuleekin selvittää huolellisesti tuulivoimaloiden vaikutukset maakotkaan. Seurantaa tulee tehdä myös talvella. Hanketta suunnittelevan Metsähallituksen oman ohjeistuksen mukaisesti tuulivoimapuistoja ei kannata suunnitella sellaisiin paikkoihin, jotka ovat lähellä maakotkien pesiä, ja joita lintu käyttää yleisesti

kaarteluun ja saalistamiseen ([Uhanalainen maakotka voi estää tuulivoimahankkeen – Metsähallituksen uusi julkaisu auttaa hankkeita suunnittelevia](#), viitattu 8.9.2025)

Horhalanperän tuulivoima-alue muodostaa suuren riskin maakotkan säilymiselle alueella.

Lepakkoselvityksiin on varattu 4 maastotyöpäivää ja liito-oravaselvityksiin 5 maastotyöpäivää. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri pitää työpäivien määrää liian vähäisenä. Liito-oravaselvitys kerrotaan toteutettavan etsimällä liito-oravan ulostepapanoita puiden juurilta sekä runkojen alaosista, ja virtsajäljistä puiden rungoilla. Yhdistys huomauttaa liito-oravakartoituksen olevan tarkkaa ja hidasta työtä. On suuri riski, että selvitys jää puutteelliseksi.

Pirkanmaalla 18.9.2025

Antti Virnes
Puheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry.

Sari Hämäläinen
Järjestösihteeri
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan piiri ry.